

Пән: «Наноматериалдарды талдаудың заманауи әдістері»

**Оптикалық микроскопия. Құрылымы, түрлері, жұмыс істе
принциптері.**

Дәріскер: Керимкулова Алмагуль Рыскуловна

Химиялық физика және материалтану кафедрасының қауымдастырылған профессоры

Топ - Химия (6B05301) 4 Курс, қазақ

Дәрістің мақсаты: Студенттерді нанакұрылымды материалдарды зерттеуде оптикалық микроскопияны қолданудың жолдарымен таныстыру. Жұмыс жасау принциптерін талқылау.

- Оптикалық микроскоптардың ашылу тарихы
- Оптикалық микроскоптардың жұмыс істеу принципі
- Оптикалық микроскоптардың артықшылықтары мен кемшіліктері
- Оптикалық микроскопты наноматериалдарды зерттеуде қолдану
- Фуллерендер. Оптикалық микроскоп арқылы фуллерендерді зерттеу
- C_{60} фуллеренінің оптикалық талдауы
- C_{70} фуллеренінің оптикалық талдауы
- Оптикалық микроскоп арқылы көміртекті нанотүтікшелерді зерттеу
- Көміртекті нанотүтікшелерді оптикалық микроскоп арқылы зерттеу
- Көп қабатты көміртекті нанотүтікшелерді оптикалық микроскоп арқылы зерттеу
- Оптикалық микроскоп арқылы графендерді зерттеу

ОПТИКАЛЫҚ МИКРОСКОПТАР

- Оптикалық микроскоптар наноматериалдарды зерттеудің маңызды құралы болып табылады, үлгілердің құрылымын микро және нано масштабта жоғары ажыратымдылықпен бақылау мүмкіндігін қамтамасыз етеді. Соңғы жылдары оптикалық микроскопия дәстүрлі оптиканың дифракция шегінен төмен объектілерді зерттеуге мүмкіндік беретін айтарлықтай дамуға ұшырады.

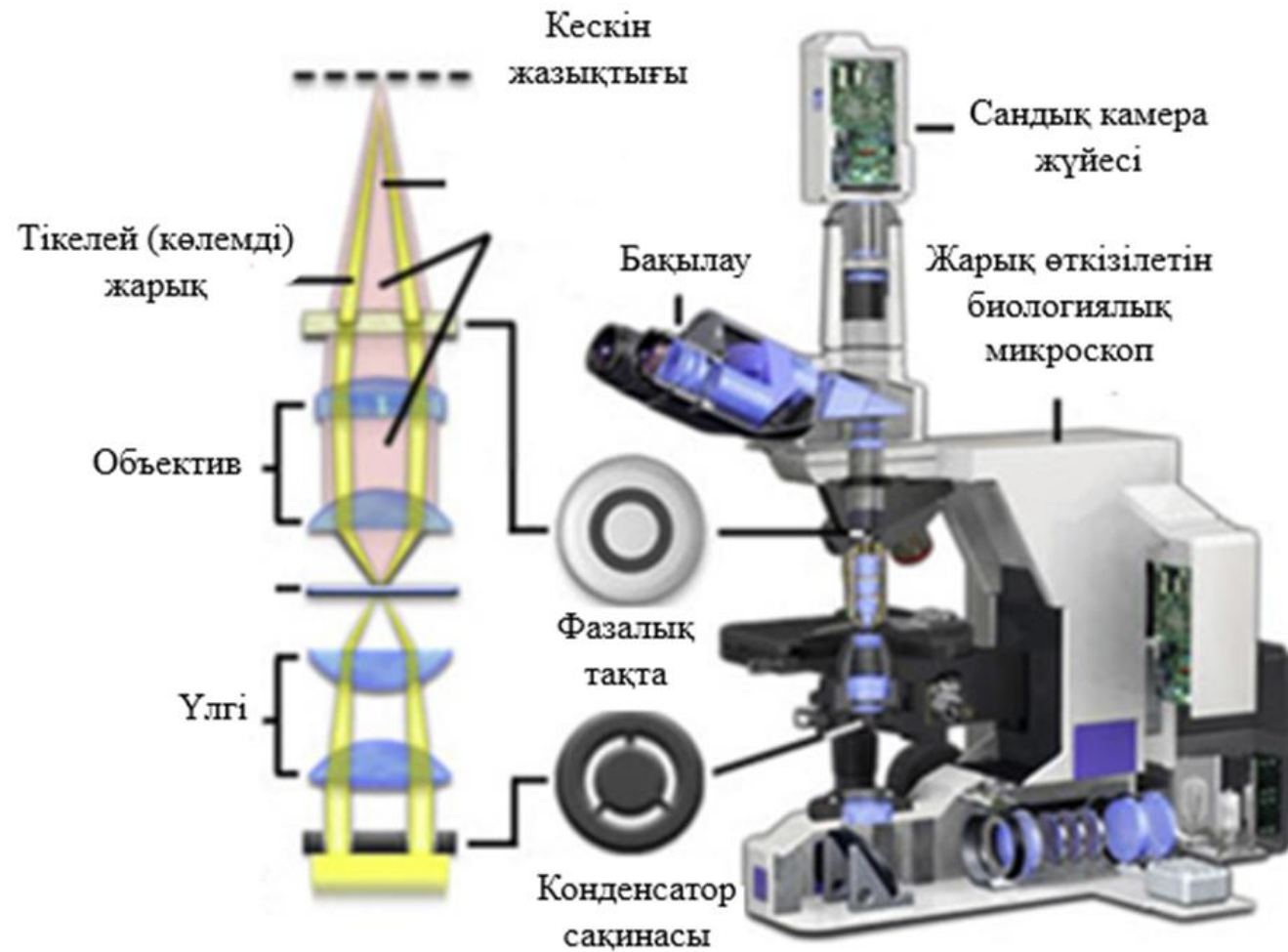

Оптикалық микроскоптардың ашылу тарихы

1673 жылы Антонио ван Левенгук ойлап тапты, оның үлкейтуі шамамен 270 есе.

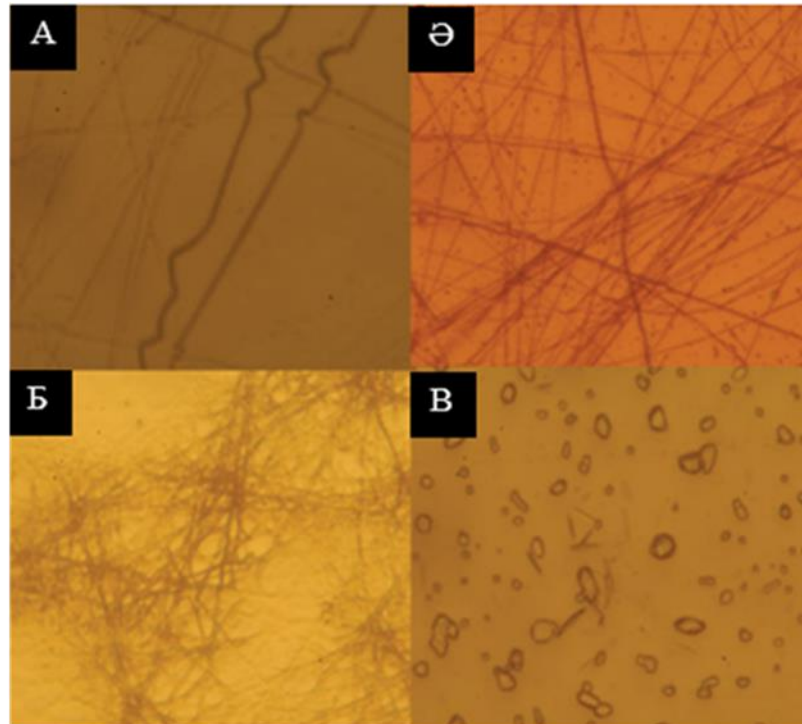
Джордж Эйри дифракциясы шектелген жүйе арқылы өтетін түскен жарықтың ауытқуынан туындаған жарықпен қараңғы дақтардың таралуын есептеу әдісін ұсынды.

Оптикалық микроскоптардың жұмыс істеу принципі

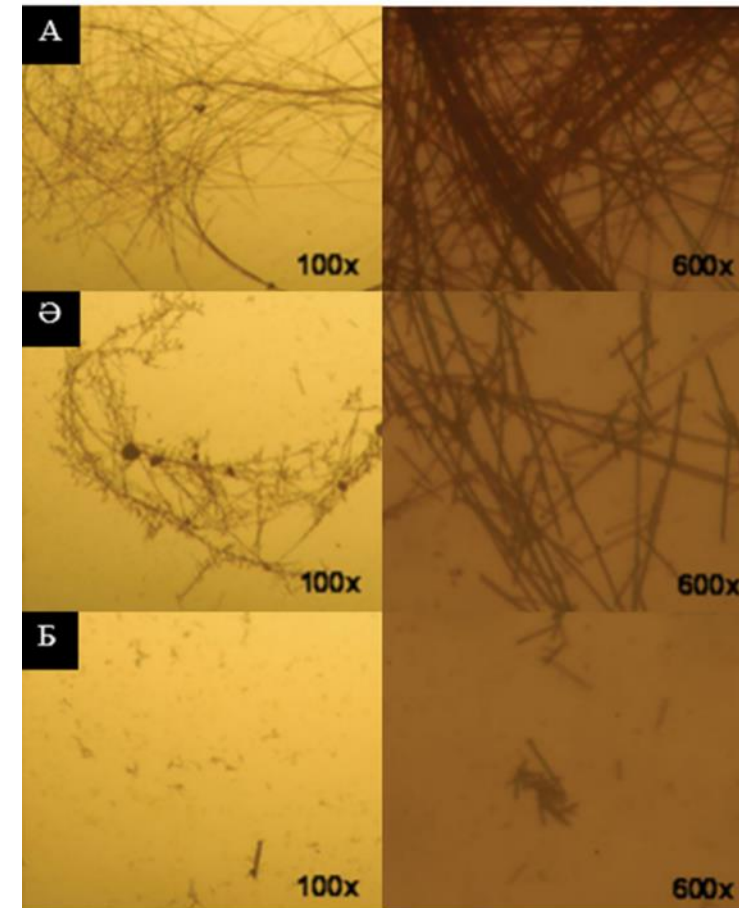

- **Оптикалық микроскоптардың артықшылықтары мен кемшіліктері**
- Оптикалық микроскоптың артықшылықтары:
- Оптикалық микроскоптарды пайдалану оңай және күрделі үлгіні дайындауды қажет етпейді.
- Оптикалық микроскоптар құны бойынша салыстырмалы түрде қолжетімді, бұл оларды зерттеушілердің кең ауқымына қолдануына тиімді. Бұл микроскопта тірі жасушалар мен тіндерді алдын ала өңдеусіз немесе бояусыз зерттеуге мүмкіндік береді және қалыпты атмосфералық жағдайларда жұмыс істейді, бұл қасиеті оны зертханалар мен оқу бөлмелерінде пайдалануға қолайлы.
- Оптикалық микроскоптың кемшіліктері:
- Оптикалық микроскоп жарықтың дифракциясымен шектеледі, бұл жарты микрометрден кіші объектілерді зерттеуді қиындатады.
- Оптикалық микроскопта үлгіге ену тереңдігінде шектеулер бар, бұл үш өлшемді құрылымдарды зерттеу кезінде мәселе болады.
- Кейбір материалдарды оптикалық микроскоп арқылы зерттеу қиындық туғызады, әсіресе олар мөлдір емес немесе күрделі құрылымды болатын болса.
- Оптикалық микроскоптың кескін сапасына жарық әсер етеді, егер жарық қуаты нашар болса кейбір нысандарды көру қиындық тудырады

Фуллерендерді оптикалық микроскоп арқылы зерттеу

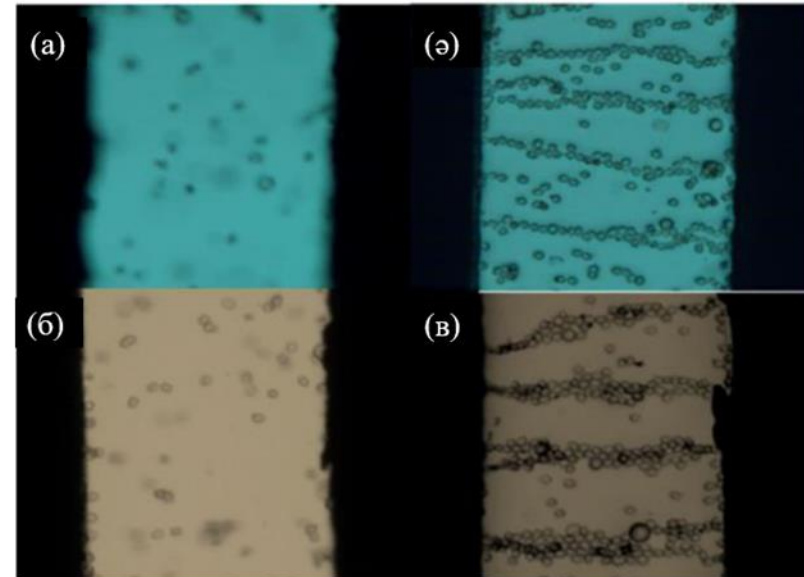
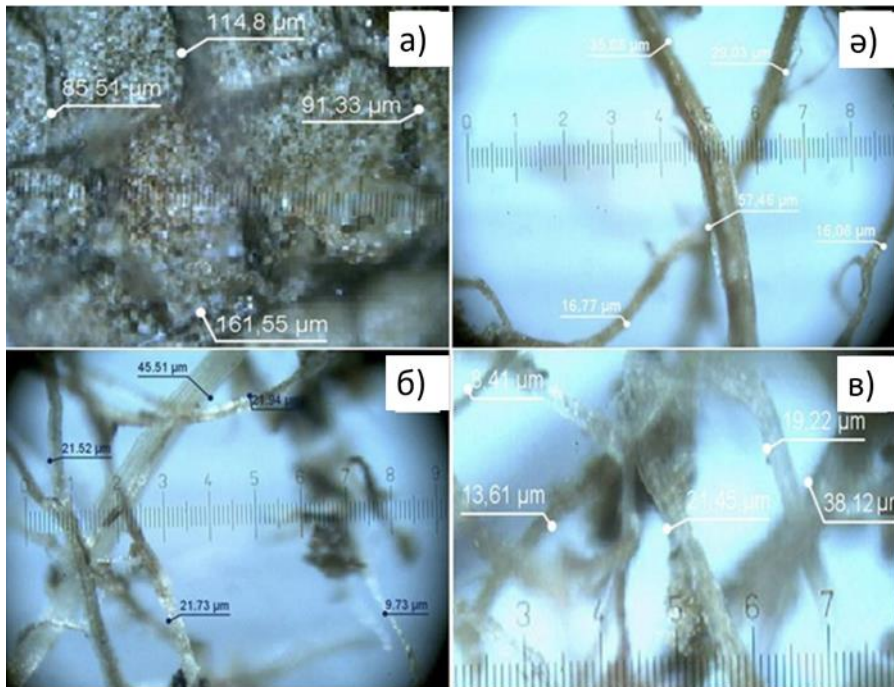

а - 2 күн; ә - 3 күн; б - 5 күн және в - 7 күнде 180°C температурада қызған C60 фуллерен негізді нанотүтікшелерінің оптикалық микроскоптық кескіндері

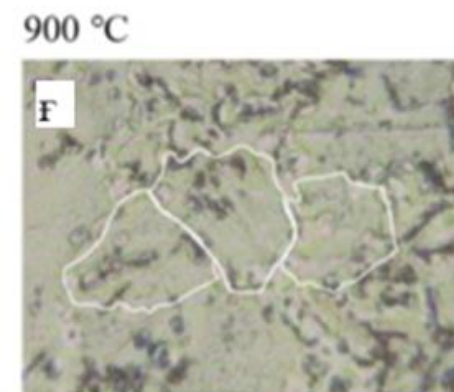
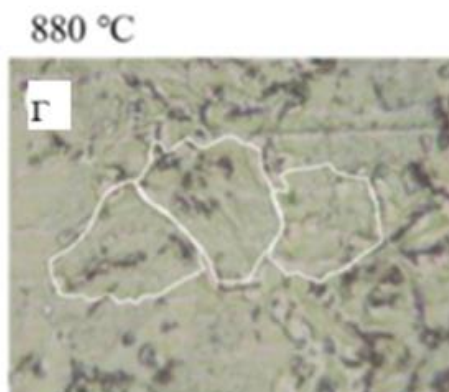
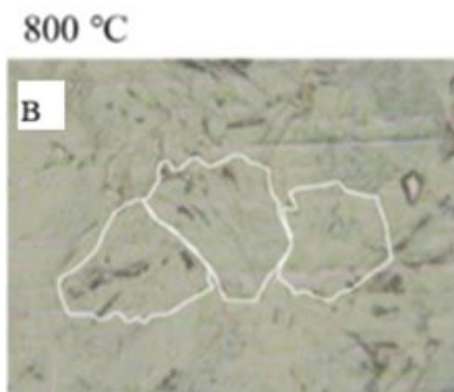
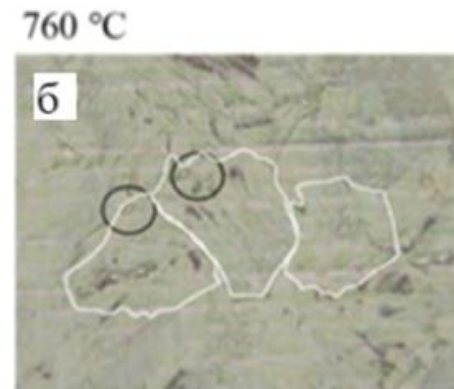
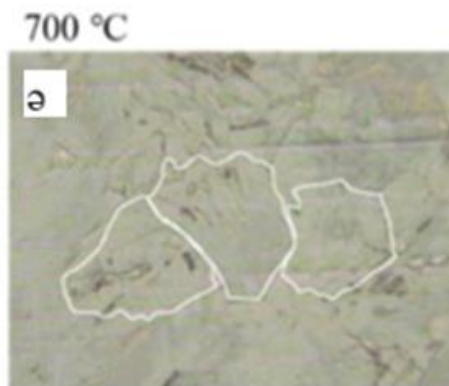
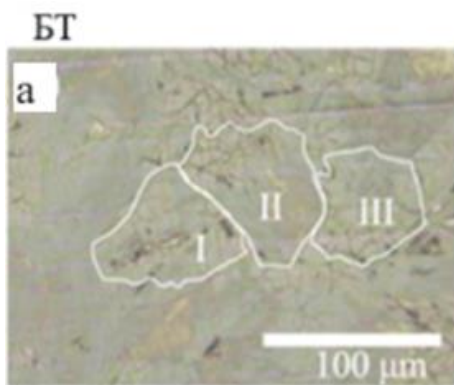
5 с (а), 10 с (ә) және 30 с (б) 40 кГц ультрадыбыстық әсерге ұшырауы бойынша бейнеленген C60 фуллерен негізді нановискерлердің оптикалық микроскоп көріністері

Оптикалық микроскоп арқылы көміртекті нанотүтікшелерді зерттеу

Көп қабатты көміртекті нанотүтікшелерді оптикалық микроскоп арқылы зерттеу

Графендерді оптикалық микроскоп арқылы зерттеу

Әдебиеттер:

Негізгі:

1. Мансуров З.А., Діністанова Б.Қ., Керімқұлова А.Р., Нәжіпқызы М. Нанотехнология негіздері. Оқу құралы. – Алматы: 2013. -244 б.
2. Т.А.Шабанова, Г.Қ.Тәжкенова, Р.М.Мансурова Электрондық микроскопия: оқу құралы. – Алматы: Қазақ университеті, 2004.-62 бет.
3. Елисеев А.А., Лукашин А.В. Функциональные наноматериалы. – М.ФИЗМАТЛИТ, 2010. – 456 с.
4. Д.Мырзакожа, А.Мырзаходжаева Современные методы исследования: учебное пособие: - Алматы, 2013.-428 с.

Қосымша:

5. Kumar N., Kumbhat S. Essentials in Nanoscience and Nanotechnology. John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, New Jersey, 2016 P. 470
6. Bayda S., Adeel M., Tuccinardi N., Cordani M., Rizzolio F. (2020) The History of Nanoscience and Nanotechnology: From Chemical-Physical Applications to Nanomedicine. *Molecules* 25:112-127 doi:10.3390/molecules25010112
7. AlJahdaly B.A., Elsadek M.F., Ahmed B.M., Farahat M.F., Taher M.M., Khalil A.M. (2021) Outstanding Graphene Quantum Dots from Carbon Source for Biomedical and Corrosion Inhibition Applications: A Review. *Sustainability* 13:2127 [https://doi.org/ 10.3390/su13042127](https://doi.org/10.3390/su13042127)
8. Acquah S.F.A. Penkova A.V., Markelov D.A., Semisalova A.S., Leonhardt B.E., Magi J.M. (2017) Review-The Beautiful Molecule: 30 Years of C60 and Its Derivatives *ECS Journal of Solid State Science and Technology*, 6 (6) M3155-M3162
9. Wang Zh., Hu T., Liang R., Wei M. (2020) Application of Zero-Dimensional Nanomaterials in Biosensing. *Frontiers in Chemistry* 8:320 doi: 10.3389/fchem.2020.00320